

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U001044

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 15-04-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Герасимчук Оксана Миколаївна

2. Oksana M. Herasymchuk

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 053

Назва наукової спеціальності: Психологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Психологія

Дата захисту: 16-04-2026

Спеціальність за освітою: Мова і література

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 12105

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 15.21.51

Тема дисертації:

1. Психологічні умови подолання агресії фруструючою особистістю
2. Psychological conditions for overcoming aggression by a frustrated personality

Реферат:

1. Дисертацію присвячено комплексному дослідженню проблеми подолання агресії у дорослих осіб, що перебувають у стані фрустрації, теоретичному обґрунтуванню та емпіричній верифікації психологічних умов трансформації деструктивної поведінки у конструктивну активність. У науковій праці увагу зосереджено на вивченні специфіки прояву агресивних реакцій у віковій групі 33-52 роки, аналізі чинників виникнення фрустрації в умовах соціальної нестабільності та розробці інтегративної програми психокорекції, спрямованої на розвиток саморегуляції, емоційного інтелекту та навичок сублимації агресивної енергії у конструктивну. Актуальність теми дослідження полягає у необхідності розв'язання суперечності між зростанням рівня психоемоційного напруження населення в умовах воєнного стану та недостатньою ефективністю існуючих моноmodalних методів корекції. Сучасні виклики вимагають переосмислення підходів до роботи з агресією не як з феноменом, що підлягає виключно пригніченню, а як з енергетичним

ресурсом, що потребує перенаправлення. Актуальність дослідження диктується дефіцитом верифікованих інструментів стабілізації фруструючої особистості. Створення прикладного алгоритму втручання дозволяє змістити фокус із випадкових реакцій на системне керування станом. Це необхідно для відновлення емоційного контролю суб'єкта та підвищення результативності його контактів із соціальним середовищем. Окреслене наукове дослідження визначається загальною спрямованістю сучасної психологічної науки на пошук інтегративних механізмів відновлення психічного здоров'я та адаптації особистості до кризових умов життєдіяльності. Матеріалом дослідження стали результати емпіричного вивчення 158 респондентів віком від 33 до 52 років, отримані за допомогою психодіагностичного комплексу, що включав авторський «Експрес-опитувальник рівня особистісної фрустрації та її чинників», стандартизовані методики вивчення агресивної поведінки, фрустраційних реакцій, самооцінки психічних станів та рівня самоактуалізації. Емпірична база дозволила виявити кореляційні зв'язки між внутрішніми станами та зовнішніми поведінковими проявами. В основу дослідження покладено інтегративний підхід, що синтезує концептуальні положення когнітивно-поведінкової терапії, гуманістичної психології та тілесно-орієнтованих практик. Така методологічна синергія уможливила перехід від лінійної фіксації проявів агресії до цілісного розуміння генезису та механізмів закріплення дезадаптивних патернів у структурі особистості. Визначення агресії як пластичного процесу дозволило обґрунтувати можливість її цілеспрямованої модифікації через комплексне втручання. Алгоритм подолання агресивності передбачає послідовний перехід від раціональної реструктуризації досвіду до фізичного відреагування накопиченої напруги, що забезпечує остаточну сублімацію деструктивного потенціалу в ресурсні та соціально значущі форми активності. Здійснено теоретичний аналіз феномену агресії в межах психоаналітичного (З. Фройд, Е. Фромм), фрустраційного (Дж. Доллард, Н. Міллер, Л. Берковіц), біхевіорального (А. Бандура, А. Басс) та гуманістичного (К. Роджерс, А. Маслоу) підходів. Визначено, що агресія фруструючої особистості є складним утворенням, детермінованим низкою чинників: біологічних (нейрофізіологічні особливості), індивідуально-психологічних (низька самооцінка, емоційна нестійкість, локус контролю – Х. Хекхаузен, Р. Берон) та соціально-ситуативних (стиль виховання, вплив оточення – Д. Річардсон). Розкрито методичні засади та результати діагностики. Емпірично встановлено, що у віковій групі 33–52 роки переважають вербальна агресія та роздратування на тлі стримування фізичних проявів. Статистично підтверджена зворотна залежність між показниками фрустрації, ригідності та здатністю до саморозуміння вказує на механізм обмеження рефлексивних ресурсів особистості. Висока емоційна напруга у поєднанні з жорсткістю когнітивних установок ускладнює процес об'єктивної ідентифікації власних станів, що обмежує можливість вибору адаптивних стратегій подолання труднощів. У такому стані дефіцит самоаналізу зумовлює вибір реактивних (агресивних) форм поведінки, оскільки особистість стає неспроможною до вчасної когнітивної переоцінки фруструючого чинника та пошуку альтернативних шляхів досягнення мети. Детальний кореляційний аналіз емпіричних даних дозволив виявити специфічний симптомокомплекс внутрішнього конфлікту у досліджуваній групі. Зокрема, встановлено статистично значущий позитивний зв'язок між рівнем фрустрації та ціннісними орієнтаціями, що свідчить про те, що джерелом напруження часто стають високі моральні стандарти, які вступають у протиріччя з реальністю. Водночас виявлено, що фізична агресія має обернену кореляцію із саморозумінням та відчуттям провини, що підтверджує функціонування цих психологічних феноменів як внутрішніх стримуючих факторів, які блокують відкриті прояви агресії, перенаправляючи їх у площину аутоагресії або пасивного опору.

2. The dissertation is devoted to a comprehensive study of the problem of overcoming aggression in adults experiencing frustration, theoretical justification, and empirical verification of the psychological conditions for transforming destructive behavior into constructive activity. The scientific work focuses on studying the specifics of aggressive reactions in the 33–52 age group, analyzing the factors of frustration in conditions of social instability, and developing an integrative program of psychocorrection aimed at developing self-regulation, emotional intelligence, and skills for sublimating aggressive energy into constructive energy. The relevance of the research topic lies in the need to resolve the contradiction between the growing level of psycho-emotional tension among the population in conditions of martial law and the insufficient effectiveness of existing monomodal

correction methods. Contemporary challenges require a rethinking of approaches to aggression, not as a phenomenon that must be suppressed, but as an energy resource that needs to be redirected. The relevance of the study is dictated by the lack of verified tools for stabilizing a frustrated personality. The creation of an applied intervention algorithm allows shifting the focus from random reactions to systematic state management. This is necessary to restore the subject's emotional control and increase the effectiveness of their contacts with the social environment. The outlined scientific research is determined by the general focus of modern psychological science on the search for integrative mechanisms for restoring mental health and adapting the personality to crisis conditions of life. The research material consisted of the results of an empirical study of 158 respondents aged 33 to 52, obtained using a psychodiagnostic complex that included the author's «Express questionnaire on the level of personal frustration and its factors», standardized methods for studying aggressive behavior, frustration reactions, self-assessment of mental states, and the level of self-actualization. The empirical base made it possible to identify correlations between internal states and external behavioral manifestations. The study is based on an integrative approach that synthesizes the conceptual provisions of cognitive-behavioral therapy, humanistic psychology, and body-oriented practices. This methodological synergy has enabled a transition from a linear fixation on manifestations of aggression to a holistic understanding of the genesis and mechanisms of maladaptive patterns in the personality structure. Defining aggression as a plastic process has made it possible to substantiate the possibility of its purposeful modification through comprehensive intervention. The algorithm for overcoming aggression involves a sequential transition from the rational restructuring of experience to the physical release of accumulated tension, which ensures the final sublimation of destructive potential into resourceful and socially significant forms of activity. A theoretical analysis of the phenomenon of aggression has been carried out within the psychoanalytic (Z. Freud, E. Fromm), frustration (J. Dollard, N. Miller, L. Berkowitz), behavioral (A. Bandura, A. Bass), and humanistic (C. Rogers, A. Maslow) approaches. It has been determined that aggression in a frustrated personality is a complex formation determined by a number of factors: biological (neurophysiological characteristics), individual psychological (low self-esteem, emotional instability, locus of control – H. Heckhausen, R. Beron) and socio-situational (parenting style, environmental influence – D. Richardson). The methodological principles and results of diagnostics are revealed. It has been empirically established that verbal aggression and irritation prevail in the 33-52 age group against the background of restraint of physical manifestations. The statistically confirmed inverse relationship between indicators of frustration, rigidity, and the ability to understand oneself indicates a mechanism for limiting a person's reflective resources. High emotional tension combined with rigid cognitive attitudes complicates the process of objectively identifying one's own states, which limits the ability to choose adaptive strategies for overcoming difficulties. In this state, a lack of self-analysis leads to the choice of reactive (aggressive) forms of behavior, as the individual becomes incapable of timely cognitive re-evaluation of the frustrating factor and searching for alternative ways to achieve the goal.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Herasymchuk O. (2024). Aggression as a tool for Self-realization in a frustrated personality. EUROPEAN HUMANITIES STUDIES: State and Society, 4(4), 71-88.
<https://ehs.eeipsy.org/index.php/ehs/article/view/495>

- 2. Герасимчук О., Лисянська Т., (2025). Основні теорії вивчення агресії та фрустрації: причини виникнення і подолання. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 12. Психологічні науки : зб. наук. праць / за наук. редакцією І. С. Булах. Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2025. Вип. 26 (71). 5-18.
<https://enpuirb.udu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/defedae-981a-464fbd4-92652dc4e345/content>
- 3. Герасимчук О. (2025). Емпіричний аналіз кореляції між рівнями фрустрації та формами агресивної поведінки у дорослих. Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія №Педагогіка та психологія», 11(2), 85-99. <https://pp-msu.com.ua/en/journals/tom-11-2-2025/yempirichny-analiz-korelyatsiyi-mizh-rivnyami-frustratsiyi-ta-formami-agresivnoyi-povedinki-udoroslikh>
- 4. Herasymchuk O. (2025). Aggression as an adaptive mechanism. EUROPEAN HUMANITIES STUDIES: State and Society, 1(1), 119-135. <https://ehs.eeipsy.org/index.php/ehs/article/view/510>
- 5. Herasymchuk O. Theoretical and methodological approaches to the correction of aggressive behaviour in adults with frustration-related manifestations. Psychology and Personality. 2025. Vol. 15, № 2. P. 9-21. <https://psychpersonality.com.ua/uk/journals/psikhologiya-i-osobistist/teoretiko-metodologichni-pidkhodi-do-korektsiyi-agresivnoyi-povedinki-u-doroslikh-zfrustratsiyinimi-proyavami>
- 6. Герасимчук О. М., Лисянська Т. М. Фрустраційний підхід у психології агресії. Психологічні пошуки : матер. щорічн. звіт.-наук. конф. «Єдність 16 навчання і наукових досліджень – головний принцип університету», м. Київ, 22-26 тр. 2023 р. / УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. С. 36-45.
- 7. Герасимчук О. Теоретичні основи вивчення подолання агресії як феномену в особистісній реалізації. Актуальні питання розвитку особистості: сучасність, інновації, перспективи : зб. наук. пр. за матеріалами Міжнар. наук.- практ. інтернет-конф. (Україна, Житомир, 25 квіт. 2023 р.). Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. С. 71-75.
- 8. Герасимчук О. М., Лисянська Т. М. Особливості поглядів на психологічні теорії агресії. Сучасна вища освіта: досягнення, виклики та перспективи розвитку в умовах невизначеності : зб. матеріалів II Міжнар. наук.-практ. конф. (Запоріжжя – Мелітополь, 04-05 жовт. 2024 р.). Запоріжжя – Мелітополь : ТДАТУ імені Дмитра Моторного, 2024. С. 143-144.
- 9. Герасимчук О. М. Агресія як феномен: від деструкції до конструктиву. Збереження психічного здоров'я особистості: турбуємось про сьогодні – плакаємо майбутнє : зб. наук. пр. учасників Міжвузівського круглого столу (24 жовтня 2024 року, м. Київ). Київ, 2024. С. 86-91.
- 10. Герасимчук О., Лисянська Т. Особливості врегулювання конфліктів в умовах фруструючих осіб. Актуальні проблеми підготовки психологів до врегулювання конфліктів: збірник матеріалів учасників науково-практичного круглого столу (13 грудня 2024 року, м. Київ) / Ред. колегія: Матяш-Заяц Л.П. – Київ, 2024. – С. 129-135.
- 11. Герасимчук О. Вплив фрустрації на агресивну поведінку: емпіричний аналіз. Психологічна наука і практика: сучасні виклики та допомога особистості у кризових умовах : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет- конференції (Київ, 10 квітня 2025 р.) Міністерство освіти і науки України ; Український державний університет імені Михайла Драгоманова ; упоряд. : І. С. Булах, Л. М. Вольнова, Н. В. Гузій - електронне видання. – Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2025. – Ч. 1. – С. 353-357
- 12. Герасимчук О. Методологічні підходи у розробці програми зниження агресії фруструючою особистості. У колі одностумців : зб. матеріалів II Всеукр. форуму аспірантів спеціальності 053 Психологія (м. Рівне, 12 листоп. 2025 р.) / упоряд. Р. В. Павелків, Н. В. Корчакова. Рівне : РДГУ, 2025. Вип. 2. С. 29-32.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лисянська Таїсія Миколаївна
2. Taisiia M. Lysianska

Кваліфікація: к.психол.н., професор, 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Столярчук Олеся Анатоліївна
2. Olesia A. Stoliarchuk

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4252-2352

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Код за ЄДРПОУ: 45307965

Місцезнаходження: вул. Бульварно-Кудрявська, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Комунальна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Заушнікова Марина Юріївна
2. Maryna Y. Zaushnikova

Кваліфікація: к. психол. н., доцент, 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9308-3559

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний податковий університет

Код за ЄДРПОУ: 44550814

Місцезнаходження: вул. Університетська, Ірпінь, 08201, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство фінансів України

Ідентифікатор ROR: 004ezwb23

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Вольнова Леся Миколаївна

2. Lesia M. Volnova

Кваліфікація: к.пед.н., доц., 13.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9647-8214

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=aQmY47IAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Попелюшко Роман Павлович

2. Roman P. Popelushko

Кваліфікація: д. психол. н., доц., 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1227-1292

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=kqDgqvIAAAAJ>;
<https://www.webofscience.com/wos/author/record/IQU-5982-2023>;
https://www.researchgate.net/profile/Roman-Popeliushko?ev=hdr_xprf

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, Київ, 01601, Україна

